

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยเป็นมรดกอันล้ำค่าของชาติซึ่งบรรพบุรุษไทยได้มอบไว้ให้ลูกหลานไทยได้ใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร ใช้ถ่ายทอดความรู้ ความคิด และวัฒนธรรมต่างๆ นอกจากนี้ภาษายังเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาหาความรู้ในวิทยาการทุกแขนงดังที่บุญถิ่น อัตถากร (ม.ป.ป. อ้างถึงในสุจริต เพียรชอบ และสาสใจ อินทร์พรหม, 2536) ได้กล่าวไว้ว่า "การเรียนการสอนภาษาไทยเป็นเรื่องใหญ่และสำคัญอย่างยิ่งของคนไทย เพราะในปัจจุบันเป็น means ของการศึกษาวิชาการทุกแขนง ทุกสิ่งทุกอย่างในการดำรงชีวิต" ซึ่งสอดคล้องกับสุจริต เพียรชอบ และสาสใจ อินทร์พรหม (2536) ที่กล่าวถึงความสำคัญและคุณค่าของภาษาไทยโดยสรุปได้ว่า ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการศึกษา และเสาะแสวงหาความรู้ในสรรพวิชาการสาขาต่างๆ เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพทุกสาขา ผู้ที่มีความสามารถทางภาษาสูงเมื่อใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสื่อความรู้ ความคิด ได้ดีก็จะประสบความสำเร็จในชีวิต และมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในสังคม นอกจากนี้ภาษาไทยยังเป็นเครื่องหมายแสดงถึงความเป็นเอกราชทำให้คนไทยเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ เกิดความสามัคคี และเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันซึ่งส่งผลให้ชาติไทยเป็นปึกแผ่นมาจนถึงทุกวันนี้

จากความสำคัญของภาษาไทยดังที่กล่าวมาข้างต้น คณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ จึงได้กำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาของรัฐบาลไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 หมวดที่ 3 ข้อ 9 ว่า "ส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกระดับรวมทั้งประชาชน โดยทั่วไป มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เพื่อ การสื่อสารเพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาความคิดและองค์ความรู้และเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรม

ของชาติ " ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้สนองตอบนโยบายการจัดการศึกษาของชาติชั้นนี้ โดยกำหนดให้วิชาภาษาไทยเป็นวิชาบังคับในหลักสูตรทั้งระดับประถมศึกษาและมีธยมศึกษา ยิ่งไปกว่านั้นทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐยังกำหนดให้วิชาภาษาไทยเป็นวิชาบังคับในการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา โดยเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2527 เป็นต้นไป (ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ, 2526) และรัฐบาลโดย ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี นายชวน หลีกภัย ได้ประกาศให้ปี พ.ศ. 2537 เป็นปีรณรงค์วัฒนธรรมไทยเพื่อให้เป็นปีเริ่มต้นแห่งการรณรงค์ให้ประชาชนชาวไทยได้ตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นไทยและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรมอันเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความสงบสุขและมั่นคงของสังคมไทย ดังที่ปรากฏอยู่ในข้อ 4 ของเอกสารปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย (2537) ที่ระบุไว้ว่า "เสริมสร้างความเป็นเลิศในการใช้ภาษาไทยทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน" ด้วยเหตุนี้การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในโรงเรียนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการที่จะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพในการใช้ภาษาไทยให้แก่นักเรียน แต่ในสภาพปัจจุบันครุภาษาไทยยังไม่ประสบผลสำเร็จในการสอนวิชาภาษาไทยเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากผลการตรวจสอบคุณภาพการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2529 (กรมวิชาการ, 2530) ที่พบว่านักเรียนทั่วประเทศสอบได้คะแนนถึงเกณฑ์ 50% (ผ่าน) เพียงร้อยละ 9 และถึงเกณฑ์ 60% (พอใช้) เพียงร้อยละ 1 และจากรายงานสรุปผลการประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาประจำปีการศึกษา 2535 ของกรมวิชาการ ยังพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านความรู้ความเข้าใจวิชาภาษาไทยในระหว่างปีการศึกษา 2531-2535 น่าพอใจแต่มีแนวโน้มลดลง ดังนี้

ปีการศึกษา 2531	มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	คิดเป็น	61.68%
ปีการศึกษา 2533	มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	คิดเป็น	64.34%
ปีการศึกษา 2535	มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	คิดเป็น	53.32%

การสอนวิชาภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพนั้น ต้องเริ่มตั้งแต่การจัดวางบุคลากร

ในการสอนให้ตรงกับความรู้ความสามารถที่เรียนมา ดังที่สุจริต เนียรชอบ (2534) ได้กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับตัวครูภาษาไทยว่า "ครูภาษาไทยบางคนไม่ได้รับการฝึกฝนหรือการเตรียมตัวอย่างถูกต้องมาก่อนโดยไม่ได้เรียนเอกหรือโทภาษาไทย แต่ต้องมาสอนภาษาไทยเพราะได้รับมอบหมายจึงทำให้ไม่ได้ผลเท่าที่ควร และครูภาษาไทยบางคนไม่เห็นความสำคัญของภาษาไทย รวมทั้งบางคนยังขาดทักษะในการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง"

ไพฑูริย์ สินลารัตน์ (2525) ได้กล่าวถึงปัญหาของครูภาษาไทยโดยสรุปว่า ปัญหาที่สำคัญของครูผู้สอนภาษาไทย คือ ขาดความรู้ ขาดความกระตือรือร้น ขาดความตระหนักสำนึกในการดำเนินการสอนอย่างมีคุณภาพและขาดกำลังใจ ซึ่งสอดคล้องกับ ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2523) ที่กล่าวว่า "ความบกพร่องในการสอนภาษาไทยที่สำคัญที่สุดคือ การขาดความเอาใจใส่และความพยายามในอันที่จะค้นหาวิธีการสอนที่ได้ผล และการผลิตวัสดุอุปกรณ์ไม่ก้าวหน้า ซึ่งต้องถือเป็นความรับผิดชอบตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูง รองลงมาจนถึงครูอาจารย์ที่ทำการสอนร่วมกัน. . ." ด้วยเหตุนี้ครูจึงควรได้พัฒนาปรับปรุงตนเองด้วยวิธีการต่างๆที่จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์และสมรรถภาพของตนอันจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของสมศิริ ชัยศุภมวงคผลาภ (2531) ที่พบว่า "ครูภาษาไทยมีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพด้านความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรความรู้เสริมในเนื้อหาวิชาภาษาไทย การวางแผนการสอน วิธีการสอน การผลิตและการใช้สื่อการสอน การวัดผลและประเมินผล . . ."

จากการที่รัฐบาลมีนโยบายที่จะขยายโอกาสทางการศึกษา ให้แก่เยาวชนในภูมิภาคต่างๆ โดยเฉพาะในพื้นที่ทุรกันดาร แต่ในขณะเดียวกันก็มีการจำกัดการเพิ่มจำนวนข้าราชการ จึงทำให้กรมสามัญศึกษาได้รับการจัดสรรอัตรากำลังเพิ่มใหม่เป็นสัดส่วนน้อยกว่าที่ควรจะได้ จึงต้องปรับปรุงหลักเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสังกัดกองการมัธยมศึกษาใหม่ จากเดิมที่ครูต้องสอนคนละไม่น้อยกว่า 18 คาบต่อสัปดาห์ (กรมสามัญศึกษา, 2528) เป็นครูต้องสอนคนละไม่น้อยกว่า 20 คาบต่อสัปดาห์ (กรมสามัญศึกษา, 2535) ทำให้จำนวนคาบการสอนที่ครูได้รับต่อสัปดาห์มากขึ้นจากเดิม ยิ่งไปกว่า

นั้นครูยังได้รับมอบหมายงานอื่นๆนอกจากงานสอนอีก ได้แก่ งานฝ่ายวิชาการ งานฝ่ายปกครอง งานฝ่ายธุรการ หรือ งานฝ่ายบริการ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลทำให้ครูมีเวลาในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมน้อยลงไป และอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการสอนของครูได้

ในปีการศึกษา 2536 กองการเจ้าหน้าที่ กรมสามัญศึกษา ได้สำรวจจำนวนครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ ได้ค้นพบว่าในขณะนี้มีครูภาษาไทยเป็นจำนวน 9,977 คนและขาดแคลนครูภาษาไทยอีกเป็นจำนวน 2,493 คน และในปีการศึกษา 2537 คาดว่าจะขาดแคลนครูภาษาไทยอีกเป็นจำนวน 3,563 คน ซึ่งยังไม่นับรวมไปถึงครูภาษาไทยที่เสียชีวิต เกษียณอายุ หรือย้ายจากสถานศึกษาหนึ่งไปปฏิบัติราชการยังอีกสถานศึกษาหนึ่ง

จากที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นถึงการขาดแคลนครูภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยอย่างแน่นอน จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องการศึกษาความต้องการครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เพื่อจะได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับภาระงานของครูภาษาไทยในด้านคาบ การสอนต่อสัปดาห์ จำนวนรายวิชาที่สอน และงานอื่นๆนอกจากงานสอนว่าอยู่ในเกณฑ์ มาตรฐานของกรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2535 หรือไม่พร้อมทั้งทราบถึงความต้องการครูภาษาไทย ของโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการจัดหา บุคลากรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนมัธยมศึกษา อันจะทำให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น และส่งผลไปถึงความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาระงานของครูภาษาไทยในด้านจำนวนคาบการสอน และภาระงานอื่นๆ นอกจากการสอน โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานของกรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2535

2. เพื่อศึกษาจำนวนครูภาษาไทยของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ต้องการเพิ่มมากขึ้น โดยจำแนกตามประเภทของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนส่วนกลาง โรงเรียนในเขตเมือง และโรงเรียนนอกเขตเมือง

3. เพื่อศึกษาความต้องการครูภาษาไทยของโรงเรียนมัธยมศึกษาในด้านคุณภาพ ซึ่งครอบคลุมถึงความสามารถด้านการสอน ความสามารถเฉพาะสาขาวิชาภาษาไทย และความสามารถพิเศษ โดยจำแนกตามประเภทของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนส่วนกลาง โรงเรียนในเขตเมือง และโรงเรียนนอกเขตเมือง

ขอบเขตการวิจัย

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความต้องการครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา โดยศึกษาภาระงานและจำนวนครูภาษาไทยตามสภาพที่เป็นอยู่ จำนวนครูภาษาไทยที่ควรมีตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2535 และ จำนวนครูภาษาไทยที่ต้องการเพิ่มมากขึ้นในเวลา 5 ปีข้างหน้า รวมทั้งศึกษาความต้องการครูภาษาไทยในด้านคุณภาพซึ่งครอบคลุมถึงความสามารถด้านการสอน ความสามารถเฉพาะสาขาวิชาภาษาไทย และความสามารถพิเศษ ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย

2. ประชากร คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาโดยจำแนกตามประเภทของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนส่วนกลาง โรงเรียนในเขตเมือง และโรงเรียนนอกเขตเมือง และหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทยที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ครูภาษาไทย หมายถึง ครูที่สอนอยู่ในหมวดวิชาภาษาไทยของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และสำเร็จการศึกษาวิชาเอกการสอนภาษาไทย

2. ภาระงานของครูภาษาไทย หมายถึง หน้าที่และความรับผิดชอบของครูภาษาไทยในด้านงานสอน และงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากสถานศึกษา

3. ความต้องการครูภาษาไทยในด้านปริมาณ หมายถึง จำนวนครูภาษาไทยที่ต้องการเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีจำนวนครูน้อยกว่าจำนวนครูที่ควรมีตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมสามัญศึกษา พ.ศ.2535 และหมายถึงจำนวนครูภาษาไทยที่ต้องการเพิ่มมากขึ้นตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย

3. ความต้องการครูภาษาไทยในด้านคุณภาพ หมายถึง ความต้องการครูภาษาไทย ซึ่งครอบคลุมถึงความสามารถด้านการสอน ความสามารถเฉพาะสาขาวิชาภาษาไทย และความสามารถพิเศษ ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย

4. โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

4.1 โรงเรียนในสวนกลาง หมายถึง โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร

4.2 โรงเรียนในเขตเมือง หมายถึง โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในตัวจังหวัด คือ ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง

4.3 โรงเรียนนอกเขตเมือง หมายถึง โรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกตัวจังหวัด คือ ตั้งอยู่นอกเขตอำเภอเมือง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการจัดอัตรากำลังครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาให้เหมาะสม

2. เป็นแนวทางแก่สถาบันหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผลิตครูภาษาไทยให้สามารถผลิตครูภาษาไทยตามความต้องการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

3. เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการผลิตครู และการเสริมสร้างสมรรถภาพของครูภาษาไทย